

RAPPORT

RÖDGRÖNA MYTER OM VÅRDEN I STOCKHOLM

EN JÄMFÖRELSE MED SEX ANDRA LANDSTING

*>> Vi moderater har
tröttnat på dimridåerna från
den rödgröna regeringen.*

Moderaterna i Stockholms läns landsting,
oktober 2017

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Introduktion	6
Om siffrorna	8
Stockholm – Sveriges mest tillgängliga vård	9
Ekonomi, väntetider och patientnöjdhet i sju landsting	11
Väntetider	12
Ekonomi	18
Vårdkvalitet	26
175 år med Socialdemokraterna: Västernorrland och Dalarna	30
20 rödgröna myter	34

Sammanfattning

16 AV 21 LANDSTING är i dag styrda av Socialdemokraterna och deras samarbetspartier. Vissa landsting har haft rött styre i närmare 100 år. Med den här rapporten vill vi moderater i SLL uppmana den rödgröna regeringen att släppa Stockholmsfixeringen, se sig runt i landet och möta resultatet av sin egen förda politik: Långa vårdköer, begränsad eller ingen valfrihet för patienter och katastrofala ekonomiska resultat.

ALLA LANDSTING HAR sina utmaningar. I Stockholm saknas specialistsjuksköterskor i dygnet-runt-verksamheterna, vilket kan leda till stängda vårdplatser. Trycket är högt i förlossningsvården och på akutmottagningarna. Landstinget arbetar också hårt för att bli bättre på att upphandla, där sänkta kostnader för renoveringar vid Nya Karolinska sjukhuset har hög prioritet.

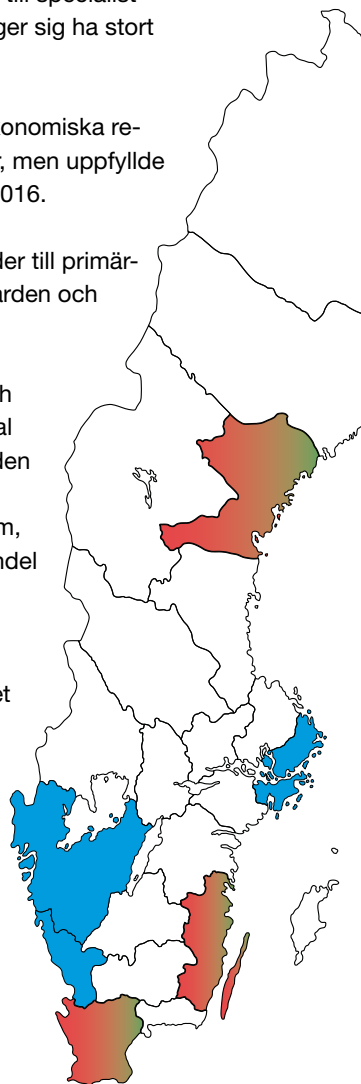
MEN SJUKVÅRDSMINISTER ANNIKA Strandhäll (S) är verklighetsfrånvärd när hon målar upp Stockholm som ett avskräckande exempel; tvärtom har Alliansen tack vare Vårdval Stockholm sett till att invånarna i Stockholmsregionen har Sveriges mest tillgängliga vård. Hos oss fastnar inte människor i köer som i exempelvis Väster-norrland, som har landets längsta väntetider i specialistvården.

VI VILL OCKSÅ slå håll på en rad myter som framför allt den rödgröna regeringen har spridit i olika medier. Väljarna förtjänar en mer rättvisande bild än den som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet sprider, i hopp om att dölja sitt eget misslyckande i vårdpolitiken.

>> *Stockholmsregionen
har Sveriges mest tillgängliga vård.*

Exempel från rapporten

- I Västernorrland opereras bara hälften av patienterna i tid. Samtidigt har detta landsting längst köer i landet till specialistvården och lägst andel patienter i landet som säger sig ha stort förtroende för vården.
- Dalarna har försökt täcka upp sitt katastrofala ekonomiska resultat genom att höja skatten tre gånger på tio år, men uppfyllde trots detta inte ett enda verksamhetsmål under 2016.
- De sju landsting/regioner som har längst väntetider till primärvården är alla styrda av S. Bäst inom specialistvården och allmänpsykiatrisk vård är Stockholm.
- Enligt en granskning från Sveriges kommuner och landsting (SKL) utgör kostnaderna för hyrpersonal nästan 13 procent av den totala personalkostnaden i Västernorrland, vilket är rekord i Sverige. Detta kan jämföras med knappt två procent i Stockholm, som tillsammans med Östergötland har längst andel hyrpersonal i landet.
- Stockholm är det enda landsting som ökade antalet vårdplatser under åren 2006-2015. Antalet vårdplatser hos privata vårdgivare i Stockholm fördubblades under de åren och stod för hela ökningen av antalet vårdplatser i länet.

Introduktion

EN KORT TID efter att dåvarande sjukvårdsminister Gabriel Wikström (S) tillträdde 2014, började anklagelserna mot sjukvården i Stockholm hagla. Wikström menade att sjukvården i Stockholm befann sig i kris, att ingenstans var personalbristen lika stor, att vården rasade ihop och att Alliansen i SLL borde ta sitt ansvar. Hans efterträdare, socialminister Annika Strandhäll (S), tog efter samma tonläge.

VI MODERATER HAR tröttnat på dimridåerna från den rödgröna regeringen. Den här rapporten är en uppmaning till Socialdemokraterna att städa framför egen dörr och ta till sig fakta.

NÄR ALLIANSEN TOG över makten i SLL 2006 tog vi över en sjukvård som var fast i en nedåtgående spiral, med en havererad ekonomi och långa väntetider till vården som orsakade lidande för många patienter. På några år vände vi trenden till en ekonomi i balans och kapade köerna. I dag har Stockholm läns landsting:

- Sveriges mest tillgängliga och största utbud av primärvård
- En ekonomi i balans sedan 11 år
- Sammantaget Sveriges kortaste vårdköer
- Bland Sveriges nöjdaste patienter när det gäller tillgång till vård
- Toppresultat vad gäller cancer- och hjärtsjukvård

16 AV 21 LANDSTING är styrda av S. I de flesta av dessa landsting ringlar köerna betydligt längre och på många håll haltar ekonomin. Samtidigt råder det landstingsmonopol i många röda län vilket gör att valfriheten, framför allt inom specialistvården, är oerhört begränsad. Är du missnöjd med din gynekolog eller talpedagog kan du inte välja att gå till en annan klinik eftersom all verksamhet drivs av en och samma huvudman: Landstinget.

SYFTET MED DEN här rapporten är inte att ge en fullständig bild av läget i svensk sjukvård; några sådana rapporter finns inte. Dessutom ändrar sig siffrorna hela tiden. Rapporten jämför vissa viktiga nyckeltal för att slå hål på de många myter och påståenden som den rödgröna regeringen sprider. Fake news måste ersättas med fakta.

VALET 2018 HANDLAR om att stoppa den rödgröna regeringen från att ta ifrån människor rätten att välja och makten att välja bort vårdgivare. Invånarna i Stockholm och resten av Sverige förtjänar en vård där patienten står i centrum.

>> *Fake news
måste ersättas med fakta.*

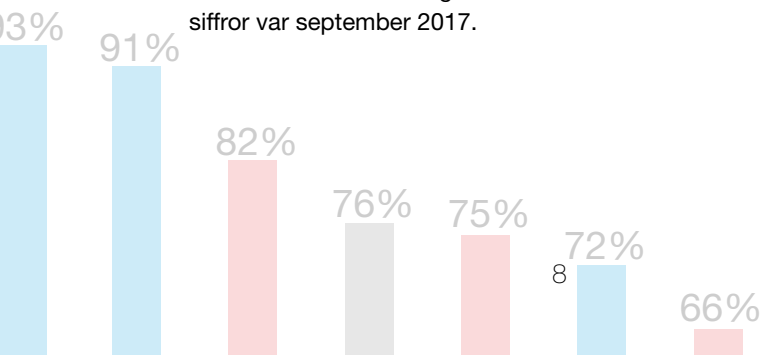
Om siffrorna

DET FINNS EN lång rad källor att hämta information om hur vården fungerar. Socialstyrelsens hälsodataregister: patientregistret, cancerregistret och läkemedelsregistret bland annat. Det finns också insamlingar som landsting och regioner gör via Sveriges kommuner och landsting (SKL): Nationell Patientenkät, Väntetider i Vården, Vårdbarometern samt Resultatöversikt för 16 hälso- och sjukvårdsområden. Vården i siffror, som också drivs av SKL, är en samlingssajt för vårddata som samlar 400 indikatorer från ett 50-tal register och datainsamlingar. Kolada.se drivs av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) och samlar 5000 indikatorer.

I DEN HÄR rapporten har vi valt att presentera generella indikatorer kring väntetider, ekonomi, vårdkvalitet och patientnöjdhet. Dessa indikatorer beskriver läget i vården på ett övergripande plan och används ofta i debatter om tillgänglighet eller hur välskött ett landsting är. En färsk Novusundersökning som Moderaterna låtit göra, visar dessutom att vårdköerna är den viktigaste sjukvårdsfrågan.

DE FLESTA UPPGIFTERNA kommer från offentligt tillgängliga källor, men vi har också inkluderat uppgifter som landstingen själva har lämnat.

DE FLESTA SIFFRORNA är från 2016 eller våren/sommaren 2017. I andra fall finns noteringar om datum. Slutdatum för inhämtning av siffror var september 2017.

Stockholm – Sveriges mest tillgängliga vård

DET GÅR KNAPPAST att tala om en sjukvård med valfrihet och mångfald utan att nämna begreppet vårdval. För många vänsterpolitiker är vårdval ett skällsord, för oss i Moderaterna och i Alliansen handlar det om en sjukvård som utgår från patienten.

VÅRDVAL STOCKHOLM ÄR kort och gott principen att patienter har rätt att själva välja vårdgivare och att vårdgivare får etablera sig var de vill inom primärvården och en rad specialiteter, men vården betalas av landstinget. I dag har Stockholm vårdval inom 37 olika områden, allt ifrån gynekologi till fysioterapi. Hälften av alla läkarbesök inom specialistvården sker på en privat mottagning. En Skopundersökning som Moderaterna har beställt visar dessutom att 71 procent av stockholmarna anser att det är bra att kunna välja mellan fristående och offentliga utförare.

VÅRDVAL STOCKHOLM HAR kritiserats för att det ökar vårdkonsumtionen i primärvården. Men att fler människor söker vård och faktiskt får den, är något positivt i våra ögon. Hos oss fastnar inte människor i köer som i andra landsting. Att en grupp fått det bättre innebär inte per automatik att andra fått det sämre. Däremot har vi bland annat justerat ersättningen till vårdcentralerna så att kroniskt sjuka och äldre nu får en ännu bättre och mer sammanhållen vård, där doktorn kan träffa patienten under lite längre tid än förut.

ÄR DET DÅ en tillfällighet att Stockholm har Sveriges kortaste köer? Nej, vi vågar påstå att det inte är så. Vårdvalet har stimulerat till fler vårdgivare och därmed mer vård, trots att länet växer med 40 000 invånare varje år.

TILLGÄNGLIGHETEN I STOCKHOLM är vi oerhört stolta över. Även Socialdemokraterna i SLL berömmar den. Oppositionsrådet Dag Larsson (S) har vid flera tillfällen sagt sig vara nöjd över att det är så nära till vård. Hans partikamrater runt om i landet har nog svårt att säga samma sak. I S-styrda landsting, utan ett lika utvecklat vårdvalssystem med många vårdgivare, är läget annorlunda med längre köer och sämre patientnöjdhet. Det ska vi titta närmare på i nästa avsnitt.

ALLA LANDSTING HAR sina utmaningar och inget landsting är bäst på allt. Den växande befolkningen gör att trycket på Stockholms akutmottagningar och förlossningskliniker är högt. Bristen på kompetent vårdpersonal i dygnet-runt-verksamheterna, särskilt specialistsjuksköterskor, gör att sjukhusen ibland inte kan hålla önskvärt antal vårdplatser öppna. Som en av flera åtgärder för att råda bot på den rådande bristen på medarbetare satsar SLL på full lön under specialistutbildning för sjuksköterskor som vill vidareutbilda sig till specialister. Lönen måste i större utsträckning spegla erfarenhet, kompetens och ansvarstagande.

PERSONALBRISTEN OCH STÄNGDA vårdplatser är dock utmaningar som Stockholm delar med övriga landet. Exempelvis var tre av åtta neonatalplatser på Centralsjukhuset i Kristianstad stängda under sommaren på grund av personalbrist. Intensivvårdsavdelningen vid Oskarshamns sjukhus fick stängas helt under tio dagar i somras och på Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg erbjöds bland andra ambulanspersonal ett lönetillägg på 300 procent för att bemanna nya vårdplatser på en avdelning.

>> *Hos oss fastnar inte
människor i köer
som i andra landsting.*

Ekonomi, väntetider och patientnöjdhet i sju landsting

FAKTA

Landstinget i Kalmar län	S, V, MP
Landstinget Västernorrland	S, MP
Landstinget Dalarna	S, V, MP
Region Skåne	S, MP
Västra Götalandsregionen	M, KD, C, L, MP
Stockholms läns landsting	M, KD, C, L
Region Halland	M, KD, C, L

ÖVER 100 000 MÄNNISKOR i Sverige står nu och väntar i vårdköer runtom i landet. Trots statistiken valde den rödgröna regeringen att avskaffa alliansregeringens framgångsrika kömiljard, som bidrog till att halvera vårdköerna.

SKL:S STATISTIKDATABAS VÄNTETIDER.SE visar att de landsting och regioner som har bäst utfall av väntetider i primärvård är Västra Götaland och Gotland, följt av Stockholm och Sörmland. De sju landsting/regioner som har sämst utfall är alla styrda av (S). Värst är läget i statsminister Stefan Löfvens hemlän Västernorrland. Där får bara runt hälften av patienterna en operation eller specialistläkartid inom vårdgarantins gränser.

Väntetider

DEN NATIONELLA VÅRDGARANTINS tidsgränser 0–7–90–90 dagar innebär:

0 – Kontakt med primärvården samma dag

7 – Läkarbesök i primärvården inom sju dagar

90 – Besök inom den planerade specialiserade vården inom 90 dagar

90 – Behandling/operation påbörjad inom 90 dagar

VÅRDGARANTIN HAR FUNNITS sedan 1990-talet, men det var Alliansregeringen som gjorde den till lag. Garantin säger att patienten ska få kontakt med primärvården samma dag man söker hjälp, att man ska få träffa en allmänläkare inom sju dagar och en specialistläkare inom 90 dagar. När diagnos är klar och beslut om behandling fattat ska den komma i gång inom ytterligare högst 90 dagar. Stockholm läns landsting har dock ännu skarpare tidsgarantier. I Stockholm ska patienterna få träffa en doktor i primärvården inom fem dagar och en specialistläkare inom 30 dagar. Den här rapporten behandlar dock den nationella vårdgarantin.

STOCKHOLM HAR SVERIGES största utbud av primärvård och ligger i topp tre över landets mest tillgängliga primärvård. Att det ska vara enkelt att komma i kontakt med sjukvården har alltid varit Alliansens ledstjärna. Tillsammans med Kalmar och alliansstyrda Halland toppar Stockholm listan över de landsting där invånarna är mest nöjda med kvaliteten och tillgången till vård.

SIFFRORNA SER BETYDLIGT dystrare ut i de rödgröna landsting som vi valt att jämföra med. Sämst är Västernorrland, som bara når

>> *Stockholm har Sveriges största utbud av primärvård.*

upp till 78 procent av vårdgarantin i primärvården. I en medborgarfråga på landstingets hemsida om varför köerna är så långa, svarar hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Ewa Back (S) att "hälso- och sjukvården inte klarar sig med de pengar som vi har i budgeten."¹

I DALARNA BESÖKER man inte sjukvården så ofta, man är relativt missnöjd och kostnaden per besök är hög. Landstinget i Dalarna uppfyller inte på långa vägar vårdgarantin för läkarbesök och tillgängligheten upplevdes som sämst i Sverige 2015.

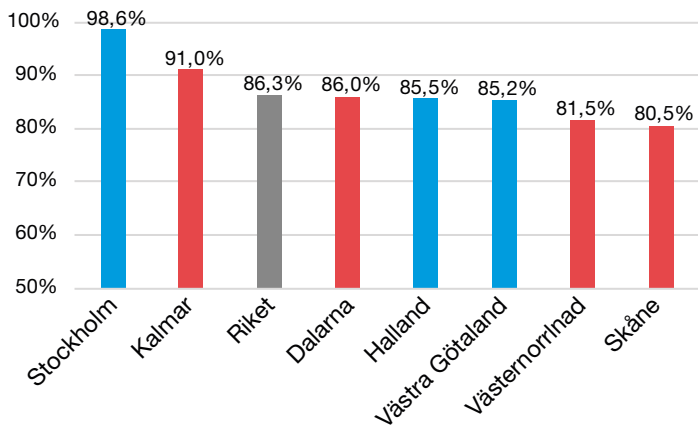
VÄSTERNORRLAND HAR I DAG Sveriges längsta vårdköer i slutenvården och Västernorrland har sex månader i rad varit sämst i Sverige med att uppfylla vårdgarantin när det gäller väntetid för operation. Bara hälften av alla patienter opereras inom vårdgarantins gränser. Att vänta för länge på operation är givetvis både fysiskt och psykiskt dåligt för patienten. I Stockholm, som efter Jönköping och Halland är trea i Sverige, får 82 procent av patienterna operation i tid.

KALMAR, VÄSTRA GÖTALAND, DALARNA och Västernorrland ligger alla under riksgenomsnittet när det gäller förstabesök i specialistvården. I Västra Götaland får 3 av 10 patienter vänta mer än 90 dagar på att få komma till en specialist. I Dalarna har man haft särskilda problem med långa väntetider inom urologin och har därför anlitat en privat urologimottagning på sjukhuset i Borlänge för att få bukt med köerna.

STOCKHOLM ÄR BÄST i landet på att ge vård inom vårdgarantins gränser i såväl första besök till specialistvården som första besök i allmänpsykiatrisk vård. 97 procent kommer till en specialistmottagning i tid, och nästan 99 procent får allmänpsykiatrisk vård inom 90 dagar. Stockholm har också landets största andel privata vårdgivare inom specialistvård; hälften av alla läkarbesök inom specialistvården sker på en privat mottagning.

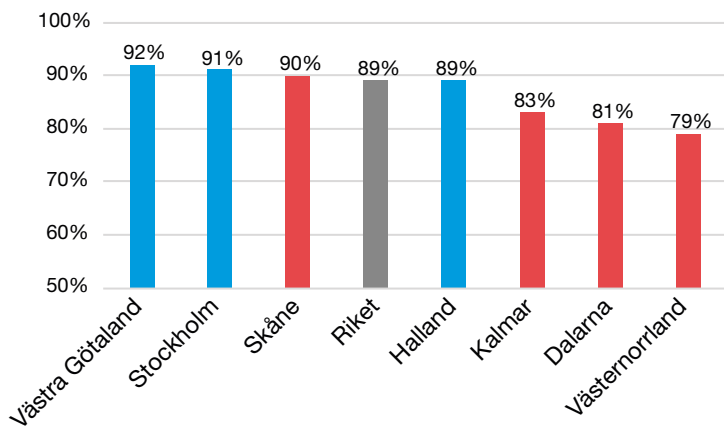
¹ www.lvn.se/Demokrati-och-insyn/Dialog---sa-kan-du-paverka/Fraga-din-politiker/Senaste-fragorna/Q42779/

Väntande 90 dagar eller kortare på första besök inom allmänpsykiatrisk vård

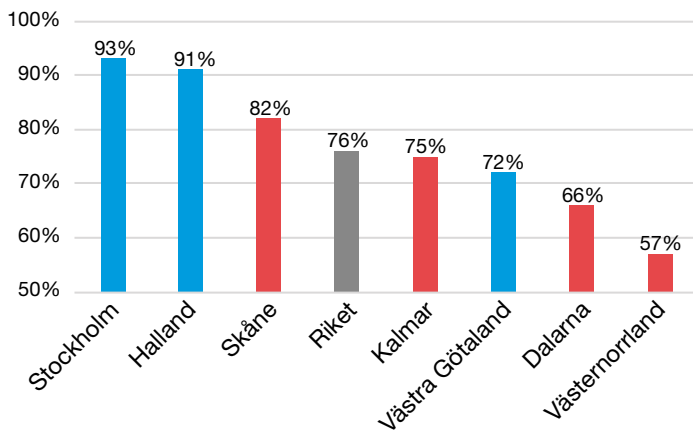
Källa: våardenisiffror.se, juli 2017

Genomförda läkarbesök inom sju dagar i primärvård

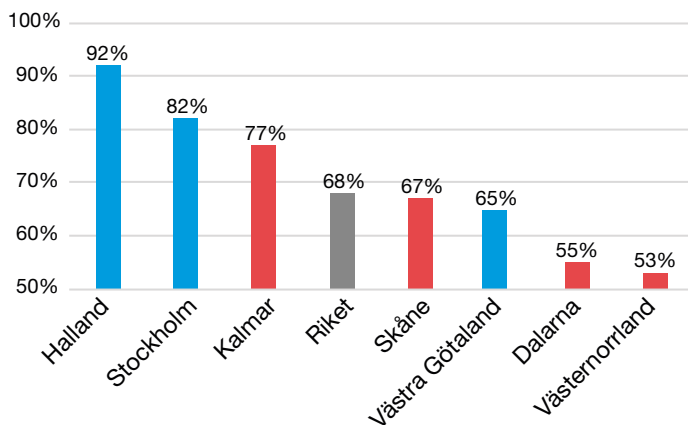
Källa: väntetider.se, våren 2017

Förstabetesök i specialistvård inom 90 dagar

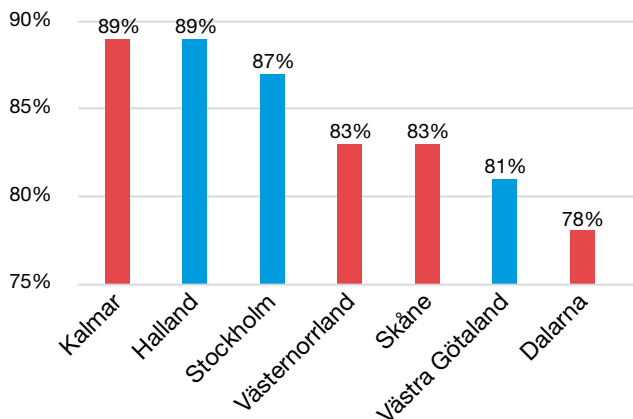
Källa: våardenisiffror.se, juli 2017

Operationer som sker inom vårdgarantin

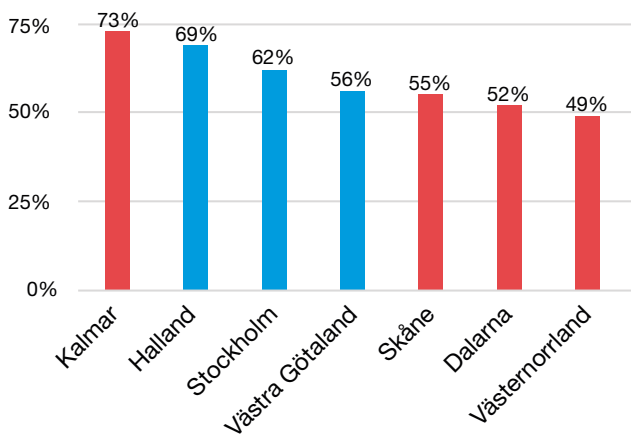
Källa: våardenisiffror.se, juli 2017

Andel som anser sig ha tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver

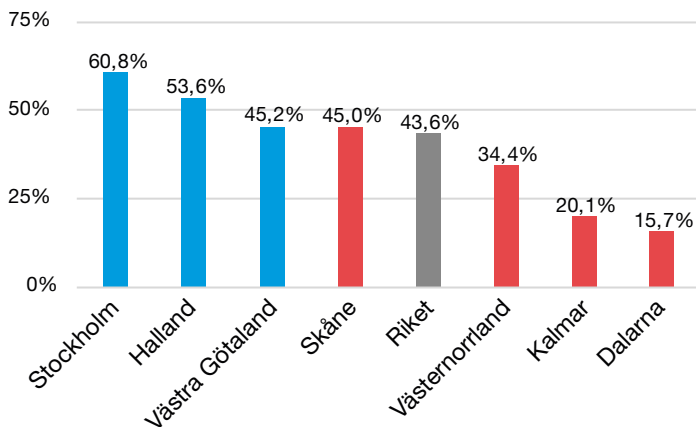
Källa: Hälso- och sjukvårdsbarometern, 2016

Förtroende för sjukvården i dess helhet

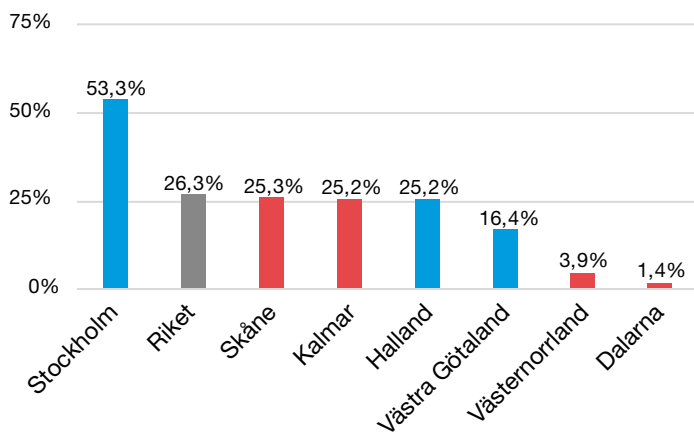

Källa: kolada.se, 2016

Andel läkarbesök hos läkare i privat primärvård

Andel läkarbesök hos läkare på privat specialistmottagning (specialiserad somatisk vård)

Källa till båda diagrammen: SKL, 2016

Ekonomi

SLL HAR HAFT en ekonomi i balans sedan 2007, så länge som Alliansen suttit vid makten. Tack vare ordning och reda i ekonomin har Alliansen heller inte behövt höja skatten. SLL är dessutom det enda landsting som får betala utjämningskatt till andra regioner. 2017 betalar Stockholm hisnande 1,5 miljarder kronor till bland annat Västra Götaland och Skåne.

EN LÅNG RAD S-LANDSTING runtom i landet har däremot redovisat underskott flera år i rad. Dalarna har gått minus 7 av 11 år. Under åren 2000-2010 höjde S skatten tre gånger för att klara ekonomin. Skåne har haft underskott 6 av de senaste 10 åren och Västernorrland 5 av 10 år. Kalmar har också höjt skatten tre gånger under 2000-talet. Skåne har höjt två gånger och Västernorrland hela fyra gånger.

LANDSTINGEN I DALARNA och Skåne hade, om de varit aktiebolag, varit tvungna att lägga ner och sälja av tillgångar för att betala tillbaka skulder (likvidationsplikt) med negativt eget kapital. Skåne och Dalarna har befunnit sig i den situationen de senaste sex åren utan att vidta åtgärder, vilket skulle vara rent brottsligt om de vore ett företag. Skåne och Dalarna har också under lång tid låtit hålet i balansräkningen växa.

DALARNA HAR FÖRVISSO visat ett positivt ekonomiskt resultat för 2016, men resultatet i verksamheten har inte varit positivt. Enligt KPMG:s granskning av bokslut och årsredovisning för 2016 uppnåddes inga av de mål som fullmäktige fastställde. Detta kan jämföras med Stockholm som nådde 50 procent måluppfyllelse och ett positivt ekonomiskt resultat.

ÄVEN VÄSTERNORRLAND HAR misskött ekonomin. Revisionen har vid flera tillfällen riktat skarp kritik mot styrelsen. 2015 gällde kritiken att landstingsstyrelsen budgeterat med oförutsedda intäkter för att få en budget i balans istället för att vidta riktiga åtgärder, samt att de utan åtgärd låtit hälso- och sjukvårdsnämnden strunta i att fullfölja arbetet med handlingsplan för ekonomi i balans. Intäktsförstärkningen skedde sedan med en skattehöjning. Landstingsstyrelsen fick trots sitt agerande ansvarsfrihet.

STOCKHOLM SATSAR MEST pengar på sjukvård per invånare, vilket beror på att fler människor besöker primärvården och psykiatri i Stockholm än i andra landsting. Stockholm är inte dyrast när det gäller kostnaden per besök och ingrepp. Tar man exempelvis kostnaden per besök i primärvården ligger Stockholm under riksgenomsnittet. Dyrast när det gäller primärvården är Jämtland, Gävle och Norrbotten (2016).

I GLESLBYGDSLÄN ÄR man inte sällan beroende av dyr hyrpersonal, vilket dels driver upp kostnaderna, dels kan försvåra kontinuiteten för patienten. Enligt en granskning från SKL utgör kostnaderna för hyrpersonal nästan 13 procent av den totala personalkostnaden i Västernorrland, vilket är rekord i Sverige. Detta kan jämföras med knappt två procent i Stockholm, som tillsammans med Östergötland har minst andel hyrpersonal i landet. Landstinget i Kalmar län, där hyrpersonal utgör runt 5 procent, har utlovat att kostnaderna för hyrpersonal ska sänkas från 148 miljoner kronor till 50 miljoner kronor under 2017.

STOCKHOLM LIGGER I mittskiktet när det kommer till antalet disponibla (tillgängliga) vårdplatser per 1000 invånare. I botten ligger Skåne och Halland. I Stockholm minskade antalet vårdplatser ända fram till år 2006.

STOCKHOLM ÄR DET enda landsting som ökade antalet vårdplatser under åren 2006-2015. Antalet vårdplatser hos privata vårdgivare i Stockholm fördubblades under de åren och stod för hela ökningen av antalet vårdplatser i länet. Precis som i många andra landsting har dock Stockholm utmaningar i att hålla önskat antal tillgängliga vårdplatser öppna. Det är framförallt Karolinska sjukhuset som har svårigheter att nå upp till behovet, främst på grund av brist på personal med rätt kompetens.

KOSTNADSUTVECKLINGEN ÄR HÖG i många landsting, bland annat i Västernorrland och i Skåne, och så även i Stockholm. SLL har dock tagit krafttag för att bromsa kostnadsutvecklingen.

>> *Stockholm är inte dyrast när det gäller kostnaden per besök och ingrepp.*

Verksamhetens kostnadsutveckling (exkl. avskrivningar och finansiella kostnader)

Landsting	År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dalarna		4,0%	6,5%	1,3%	3,1%	1,8%	2,8%	3,5%	6,0%	3,9%	1,1%
Halland		8,5%	7,2%	5,3%	2,3%	8,7%	6,6%	4,6%	3,9%	3,9%	6,0%
Kalmar		3,5%	3,1%	2,5%	3,0%	5,7%	10,6%	5,7%	4,2%	4,9%	6,0%
Skåne		5,1%	4,3%	4,4%	4,3%	4,8%	3,2%	2,5%	5,6%	5,7%	5,6%
Stockholm		-1,2%	6,1%	4,5%	2,8%	5,2%	3,0%	4,0%	6,6%	3,7%	6,1%
Västernorrland		3,3%	5,0%	3,0%	-1,2%	0,9%	3,7%	3,0%	3,6%	2,8%	7,3%
Västra Götaland		4,7%	5,0%	4,8%	4,2%	2,1%	6,8%	3,6%	3,9%	5,0%	4,3%

Resultat mnkr (exkl. omställningskostnader)

Landsting	År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dalarna		26	-176	-122	-94	-149	1	-99	-175	-99	186
Halland		231	-27	-10	155	-115	85	-254	-194	-23	31
Kalmar		62	7	122	226	-66	148	-62	161	62	82
Skåne		475	602	291	596	-741	-170	-895	-184	-505	-609
Stockholm		1 008	543	1 138	1 306	512	1 984	934	136	-15*	808
Västernorrland		70	-127	-241	175	67	26	-264	-223	-135	95
Västra Götaland		989	777	86	205	-858	926	-301	-175	761	1 684

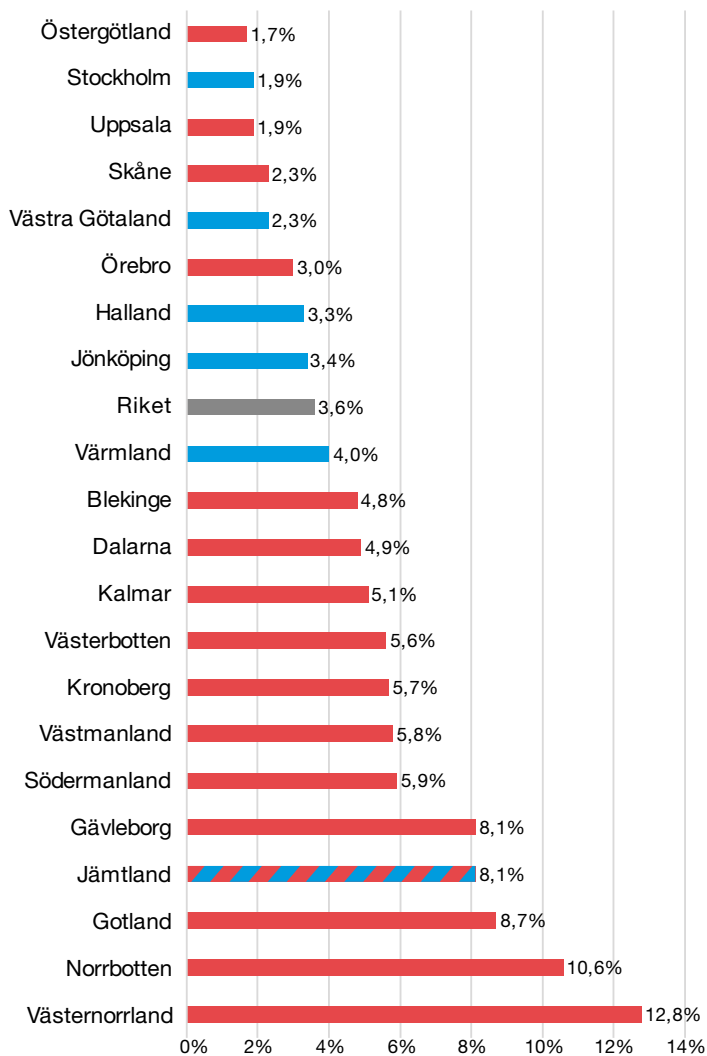
*planerat underskott pga uppstart av NKS och planen för Framtidens hälso- och sjukvård

Uppgifterna baseras på årsredovisningar och uppgifter från SKL.

För de landsting som har koncerner så avser beloppen koncernens bokslut.

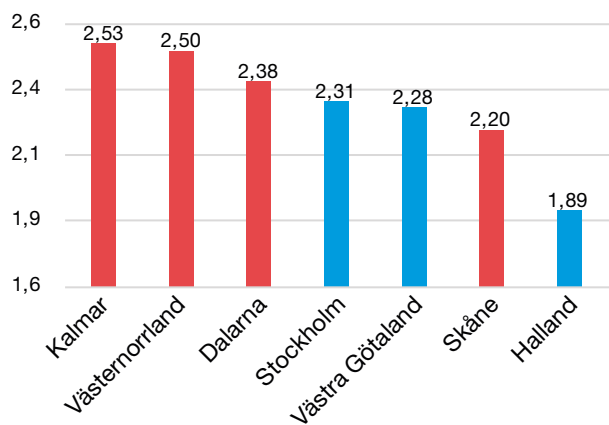
Pensioner redovisas enligt blandmodellen.

Kostnaden för inhyrd personal i förhållande till den totala personalkostnaden inom hälso- och sjukvården

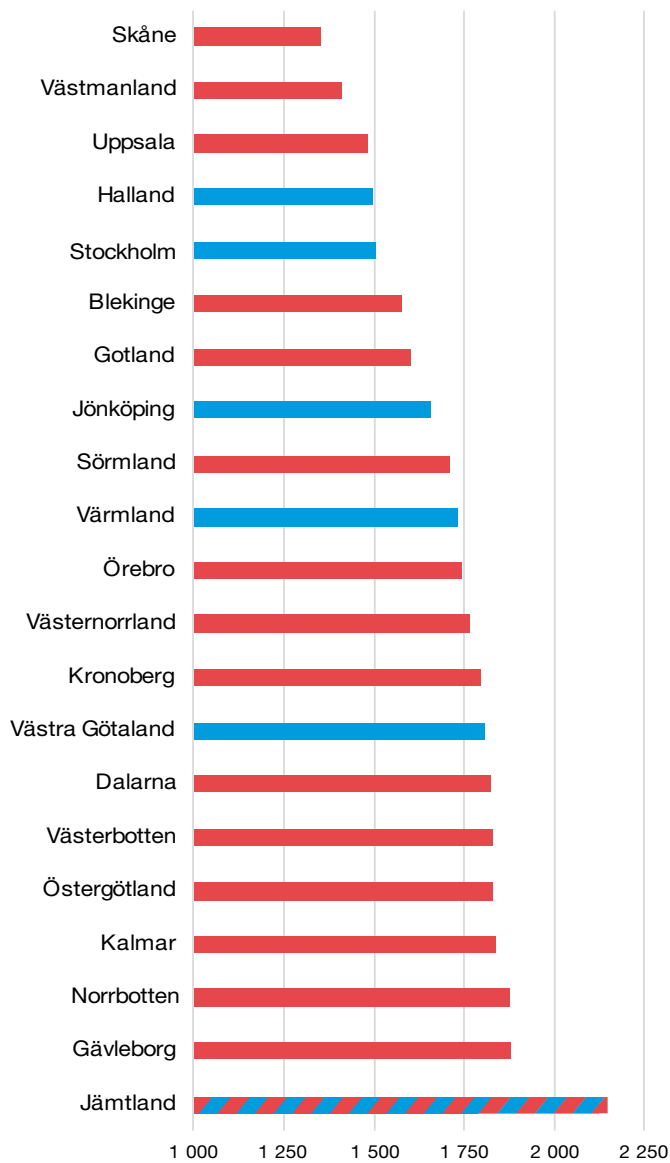
Källa: SKL, Bemanningstrend inhyrd personal i hälso- och sjukvården 2016

Genomsnittligt antal disponibla vårdplatser

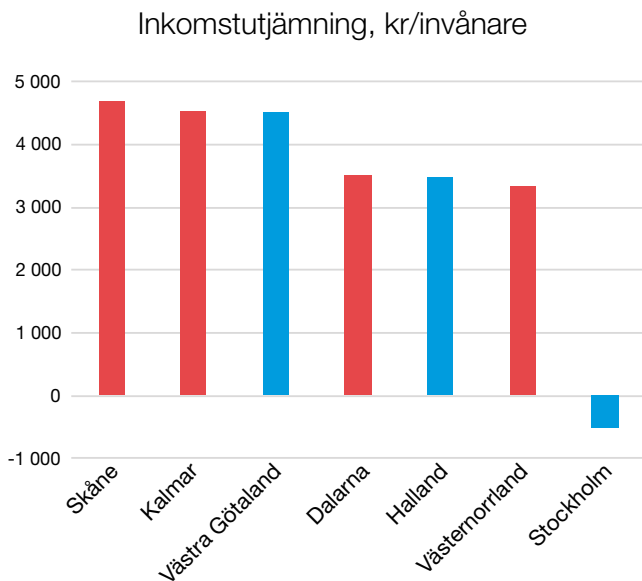
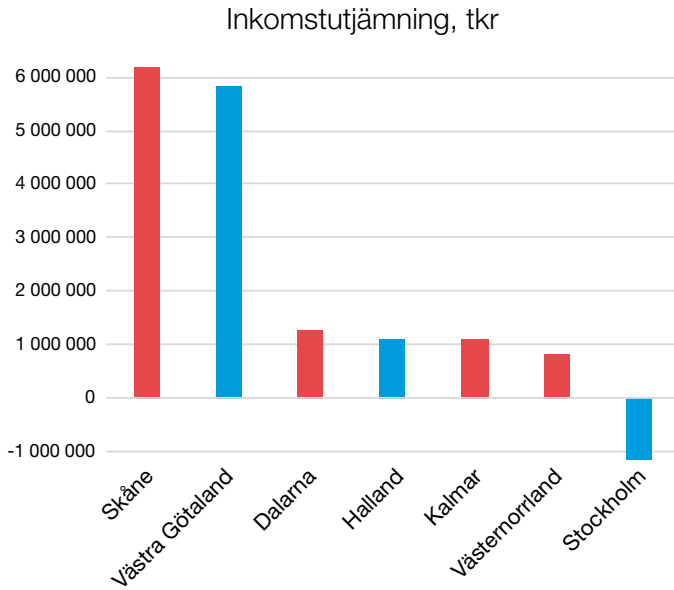

Källa: Sveriges kommuner och landsting, 2016

Nettokostnad för primärvård totalt exkl.
primärvårdsansluten hemsjukvård, kr/viktad vårdkontakt

Källa: kolada.se, 2016

Källa till båda diagrammen: Sveriges kommuner och landsting, 2017

Vårdkvalitet

ATT BEDÖMA VÅRDKVALITET kan vara komplicerat. Hur många indikatorer ska man inkludera? Hur tungt väger patientens egen upplevelse av vården och dess kvalitet?

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING (SKL) har med hjälp av olika kvalitetsmått rangordnat landstingen och regionernas vårdkvalitet för ett antal vårdområden. I den rapporten hamnar Stockholm i mittenskiktet. Samtidigt varnar SKL för att sammanställningen inte kan besvara frågan var vården är bäst, utan bara är ett sätt att presentera all data som vårdgivarna varje år rapporterar in till Vården i siffror. Stockholm till exempel, har fler komplexa fall och en annan typ av demografisk profil jämfört med glesbygdslän.

I DEN HÄR RAPPORTEN tittar vi närmare på några få, men viktiga indikatorer: överlevnad i cancer och stroke, Swedehearts hjärtsjukvårdsranking samt andelen patienter med ett bra blodsockervärde vid diabetessjukdom.

STOCKHOLM ÄR LEDANDE i landet när det gäller hjärtsjukvård och hamnar i topp i Swedehearts kvalitetsmätningar. Danderyds sjukhus har varit bland de tre bästa sjukhusen tre år i rad och har dessutom tagit fram en egen unik vidareutbildning till så kallad hjärtsjuksköterska. 97 procent av de patienter som kommer in till Danderyd med akut hjärtinfarkt överlever. Sämst enligt Swedehearts ranking bland landstingen i den här rapporten är Dalarna, Västernorrland och Halland.

DÄREMOT HAMNAR STOCKHOLM under riksgenomsnittet i överlevnad 28 dagar efter sjukhusvårdad stroke. Indikatorn som visar andelen personer med ett bra blodsockervärde vid diabetes placerar Stockholm strax över riksgenomsnittet. Bäst är Västernorrland och sämst är Skåne.

FLEST PATIENTER SOM ÖVERLEVER en cancersjukdom finns i Halland och Stockholm. Längst ner på listan bland landstingen i den här rapporten är Västra Götaland, Skåne och Dalarna.

I DAGENS MEDICINS ranking över Sveriges bästa universitetssjukhus, mellanstora och mindre sjukhus 2017 finns tre Stockholmssjukhus bland de tre bästa: Karolinska universitetssjukhuset, Danderyds sjukhus och Capio St. Göran. I bedömningen tittar man främst på medicinsk kvalitet, men också på hur sjukhusen klarar överbeläggningar, väntetider på akuten och personalens rutiner. Bästa universitetssjukhus enligt Dagens Medicin är Umeå.

Överlevnad vid cancersjukdom

Stockholm	74%
Halland	74%
Kalmar	72%
Västernorrland	72%
Riket	71%
Västra Götaland	71%
Skåne	70%
Dalarna	69%

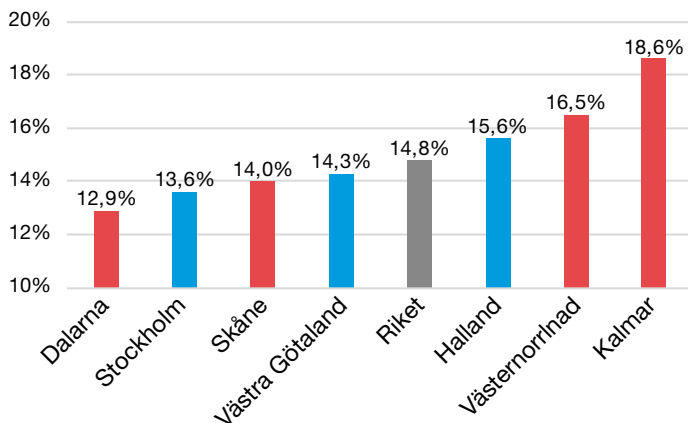
Relativ 5-årsöverlevnad hos patienter 30-89 år med cancer. Kön- och åldersstandardiserade värden, 2010-2014
Källa: Cancerregistret, Socialstyrelsen

Swedehearts kvalitetsindex för hjärtinfarktvård.

Stockholm	7,5
Riket	6,5
Skåne	6,5
Västra Götaland	6,5
Kalmar	6
Västernorrland	6
Dalarna	5
Halland	5

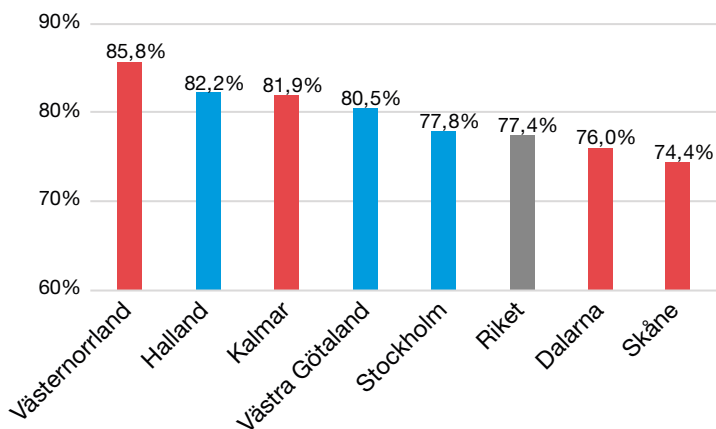
(Avser 9 av 11 indikatorer med 9 som maximal poängsumma)
Källa: Swedeheart, 2016

Dödlighet 28 dagar efter sjukhusvårdad stroke. Andel patienter.

Källa: vårdensiffror.se, 2013-2015

Andel personer med diabetes typ 1 som har HbA1c lika med eller lägre än 70 mmol/mol. Medicinklinik.

Källa: Nationella diabetesregistret (NDR)
Mätperiod Q2 2017

>> Flest patienter
som överlever
en cancersjukdom
finns i Halland och
i Stockholm.

175 år med Socialdemokraterna: Västernorrland och Dalarna

Västernorrland

Socialdemokraterna har ensamma eller tillsammans med samarbetspartier styrt landstinget i Västernorrland under 84 av de senaste 88 åren. Västernorrland är ett av de län i landet med högst skattetryck, om man räknar in den kommunala skatten. I Västernorrland finns tre sjukhus: Sundsvall, Sollefteå och Örnsköldsvik.

De senaste tjugo åren har Västernorrland präglats av stora underskott i specialistvården som hanterats dels genom skattehöjning, dels genom stora besparingar. Majoriteten har blivit starkt kritiserad, både av revisionen och av oppositionen, för sin hantering av ekonomi och styrning.

2015 fick styrelsen en skarp anmärkning för att den budgeterat med oförutsedda intäkter för en budget i balans istället för att vidta riktiga åtgärder, samt att de utan åtgärd låtit hälso- och sjukvårdsnämnden strunta i att fullfölja arbetet med handlingsplanen för ekonomi i balans. Intäktsförstärkningen skedde sedan med en skattehöjning.

Under 2017 har även ett antal skandaler seglat upp. Fyra av de högsta direktörerna har slutat och regiondirektören avskedades i början av augusti 2017. Under 2016 och 2017 har ett antal strukturförändringar genomförts för att rädda delar av ekonomin och sänka specialistvårdens kostnader. BB/Förlossning i Sollefteå stängdes ner, den akuta ortopedin och kirurgin i Sollefteå avvecklades och medicinsk rehab i Härnösand lades ner. Nedläggningarna har orsakat stora protester från befolkningen i framförallt Ådalen.

Problem:

- Låg produktion till hög kostnad inom specialistvården.
- Längst köer i landet till specialistvård.
- Extremt höga kostnader för inhyrd personal i förhållande till fast personal. På fem år har kostnaden för tjänsteköp från bemanningsföretag ökat med 211 procent.
- Bara hälften av patienterna säger sig ha stort förtroende för vården, vilket är lägst i landet. (2015)

>> *De senaste tjugo åren har Västernorrland präglats av stora underskott i specialistvården.*

Dalarna

Socialdemokraterna har ensamma eller med samarbetspartier styrt i 91 år. Länet har sex sjukhus i Avesta, Borlänge, Falun, Ludvika, Mora och Säter.

Landstinget har länge tampats med stora ekonomiska problem och hade, bortsett från ett år, underskott under åren 2008-2015. Förra året vändes trenden och landstinget gick plus, bland annat tack vare ökade statsbidrag, stängda vårdplatser och minskade investeringar. Den styrande majoriteten i landstinget Dalarna har också varit tvungen att höja skatten tre gånger under tio år för att täcka upp förlusterna.

Fullmäktige beslutade 2014 att alla gamla underskott inte behöver återställas. På så sätt blev det "bara" hålet i balansräkningen som skulle återställas, det vill säga negativt eget kapital (skillnaden mellan tillgångar och skulder). Detta beslut ledde till stark kritik från revisorerna, eftersom det blottade brister i styrelsens interna beredningsprocess. Revisorerna kritiserade även styrelsens bristande ekonomiska hushållning och att den är av sådan art att det till och med fanns skäl att avstyra ansvarsfrihet. Inget hände trots den skarpa kritiken och styrelsen gick "fri".

>> *Den styrande majoriteten i landstinget Dalarna har också varit tvungen att höja skatten tre gånger under tio år för att täcka upp förlusterna.*

Problem:

- Tre skattehöjningar på tio år.
- Budgetunderskott sju av de senaste elva åren.
- Långa köer till specialistvården.
- Höga kostnader per primärvårdsbesök.
- 22 procent patienter missnöjda med tillgång till vård.

20 RÖDGRÖNA MYTER

Myt nr 1:

"Kostnaderna för vårdval rusar samtidigt som tillgängligheten försämras."

Erika Ullberg (S), SvD, 2017-01-20

Svar: Inte sant. Åtta stora rapporter om vårdval visar att vårdutbudet, valfriheten och tillgängligheten har förbättrats sedan införandet. I de vårdval där kostnadsutvecklingen ökat för fort, justeras ersättningen. Det är också vanligt att nya vårdval kostar mer i början, eftersom det är dyrt att beta av långa köer.

Myt nr 2:

"Vårdval och privatiseringar har inte lett till varken kortare vårdköer eller ökad tillgänglighet."

Håkan Jörnehed (V), Dagens samhälle, 2017-08-23

Svar: Inte sant. Det är ingen slump att Stockholm har Sveriges kortaste köer till specialistvård och topp tre gällande läkarbesök i primärvård. En nedmontering av vårdval gör att köerna kommer att växa, precis som de gör i många S-landsting. I exempelvis Västernorrland opereras bara hälften av patienterna i tid. Stockholm är det enda landsting som ökade antalet vårdplatser under åren 2006-2015. Antalet vårdplatser hos privata vårdgivare i Stockholm fördubblades under de åren och stod för hela ökningen av antalet vårdplatser i länet.

Myt nr 3:

"Vårdval är ett sätt att privatisera vård utan att ta hänsyn till var i länet eller vilken typ av vård som behövs."

Åsa Petersen, ledare i ETC, 2017-08-19

Svar: Det är sant att det råder etableringsfrihet i vårdval. Vårdgivarna finns där det finns flest människor och alla delar i länet har inte tillgång till specialister. Det finns stora fördelar med att samla expertisen i till exempel bröstcancervård och reumatism för att säkra kontinuitet och spetskompetens, inte minst i smalare specialiteter där befintliga antalet läkare är begränsat.

Myt 4:

"Landstinget räddades 2016 genom intäkter från fastighetsförsäljningar, genom högre biljettintäkter från SL än vad det var budgeterat, men framför allt genom den största ökningen någonsin av de generella statsbidragen – ett direkt resultat av den rödgröna regeringens politik."

Susanne Nordling -(MP), i landstingsfullmäktige maj 2017

Svar: SLL hade haft en ekonomi i balans även utan dessa tre poster. Dessutom är Stockholms läns landsting det enda landsting som betalar inkomstutjämning i det kommunala utjämningssystemet. Under 2017 beräknas SLL betala 1 509 779 242 kronor i skatteutjämning, något som skulle kunnat gå till exempelvis fler vårdplatser, sjuksköterskor, läkare eller kollektivtrafik, men som nu går till mindre välskötta landsting för att de ska klara av sin budget.

Myt nr 5:

"Vi har problem i olika landsting, och de ser olika ut. Men ingenstans är [personal-] problemen så stora som i Stockholms läns landsting."

Gabriel Wikström, DN, 2017-01-12

Svar: Alla landsting har utmaningar i att rekrytera kompetent vårdpersonal. Men glesbygdslän har betydligt svårare att rekrytera medarbetare, vilket också syns på kostnaderna för inhyrd personal. Västernorrland har högst andel i landet, hela 13 procent av personalkostnaderna består av inhyrd personal. Detta jämfört med Stockholm, där hyrpersonal utgör 2 procent av den totala personalkostnaden.

Myt nr 6:

"Stockholmarna är inte dumma i huvudet, de vet att deras skattepengar gått till feta konsultarvoden och upphandling av sjukt dyra stödstrumpor."

Eva Franchell, Aftonbladet, 2016-12-14

Svar: Stockholmarna är smarta. De vet att deras skattepengar har gått till att kapa de långa sjukvårdsköerna som S lämnade efter sig och som finns i övriga landet. Numera vet de också att Alliansen inte accepterar missbruk av skattepengar, vilket har resulterat i krafttag mot olagliga avtal och för höga konsultkostnader i landstinget.

SLL fick betala betydligt mer än vad avtalet med stödstrumpeleverantören Onemed lovade, vilket resulterade i att den utlovade kostnadssänkningen uteblev. Dock innebär avtalet ingen merkostnad för skattebetalarna. Det är också värt att veta att stödstrumporna i fråga inte är vanliga strumpor man köper på apotek, utan är medicintekniskt avancerade och specialtillverkas för varje enskild patient.

Myt nr 7:

"Nya Karolinska sjukhuset är världens dyraste sjukhus."

Rubrik på SvD:s frukostseminarium, 2016-11-28

Svar: Sådana jämförelser haltar rejält, eftersom sjukhuset är ett av världens mest högteknologiska. Vård i världsklass kostar väldigt mycket pengar. Att jämföra med andra sjukhus i samma klass i andra länder är också svårt, eftersom bygg- och personalkostnaderna skiljer sig åt i olika delar av världen. Viktigt att komma ihåg är att NKS är en satsning på de allra svårast sjuka patienterna.

Myt nr 8:

"Vården i Stockholm är dyrast – men inte bäst."

Rubrik i SvD, 2017-09-06

Svar: Den översiktsrapport från Sveriges kommuner och landsting som placerar Stockholm på sjunde plats i kvalitetsregistret har luckor, vilket SKL också medger. Rapporten tar bara med ett begränsat antal indikatorer, som inte tar hänsyn till betydelse för patienternas hälsoutveckling. Exempelvis får ett landsting lika många poäng för rökstopp som för överlevnad vid hjärtinfarkt.

I Stockholm har vi inte högre priser på vården än något annat landsting. Det är volymen som driver upp kostnaderna. Till skillnad mot många andra S-landsting står inte våra patienter i kö, utan har tillgång till sjukvård när de behöver den. Vård får kosta. Däremot är det sant att Stockholm liksom andra landsting inte har bäst kvalitet i alla vårdområden. Vi har utmaningar i bland annat diabetesvården, där vårdkedjorna behöver bli mer sammanhängande.

Myt nr 9:

"Förlossningsvården i Stockholm är ett tydligt exempel på att privatiseringar av vården (...) har skapat en osäker situation för föräldrar (...)"

Gabriel Wikström (S) och Erika Ullberg (S) i en debattartikel i Aftonbladet, 2016-08-18

Svar: Förlossningsvården i Stockholm har varit hårt pressad under en tid, på grund av brist på barnmorskor och det stora antalet barn som fötts. Att inte få föda på det sjukhus man önskar är givetvis en besvikelse för den enskilda kvinnan. Men vården har alltid varit säker. Andelen förlossningar där mamman hänvisats till andra landsting än Stockholm under sommaren 2017 har varit mindre än en procent och 9 av 10 gravida kvinnor har fått föda på sitt förstahandsval.

Myt nr 10:

"Ansaret för bemanningen av förlossningsvården ligger hos landstingen."

Annika Strandhäll, DN, 2017-06-28

Svar: Så enkelt är det inte. Landstingen har ansvar för att anställa, men det är regeringens ansvar att se till att det finns tillräckligt med platser på vårdutbildningarna.

Myt 11:

"Efter tio års moderatlett styre i landstinget befinner sig vården i kris."

Erika Ullberg (S), Länstidningen Södertälje, 2017-03-17

Svar: Efter flera decennier av Socialdemokratiskt styre befinner sig många S-landsting i kris. I Stockholm har vi, tvärt emot många röda landsting, korta vårdköer och en ekonomi i balans som gör att vi kan fortsätta satsa och bygga ut vården.

Myt nr 12:

"Sjuksköterskor får slavlöner."

Daniel Swedin, ledare i Aftonbladet, 2016-05-19

Svar: Inte i Stockholm. Här har vi Sveriges högsta sjuksköterskelöner med en snittlön för en grundutbildad sjuksköterska på 30 809 kronor i månaden. En specialistsjuksköterska tjänar i snitt 35 764 kronor i månaden.

Myt 13:

"NKS blir ett skrytbygge, ett slukhål, som tränger ut andra och viktigare investeringar."

Johan Styruud, SvD, 2016-01-06

Svar: NKS är en stor investering men det satsas ännu mer på sjukvården utanför Nya Karolinska Solna. Parallellt med byggandet av NKS bygger vi om och ut alla våra akutsjukhus och satsar på en kraftigt utbyggd kollektivtrafik.

Myt 14:

"Sedan alliansen tog över makten i Stockholms läns landsting efter valet 2006 har kostnaden för vården skjutit i höjden. "

Artikel i ETC 2016-09-09

Svar: Sant. Alliansen har år efter år lyckats satsa på sjukvården, vilket har resulterat i landets kortaste köer och nöjda patienter. Däremot har Stockholm inte högst kostnader per ingrepp eller besök. Anledningen till att vi satsar mest pengar per invånare är att människor besöker primärvården och psykiatri oftare.

Myt 15:

"Alliansen i Stockholmslandstinget tar hjälp av de privata vårdföretagen för att sätta ihop sitt budgetförslag för 2018."

Artikel i SvD, 2017-03-09

Svar: Det stämmer. Vi lyssnar nämligen på en lång rad röster när vi planerar vår verksamhet. Patientorganisationer, vårdgivare, medarbetare, medicinska experter, fackförbund i vården- deras erfarenheter och synpunkter är oerhört viktiga för oss. Vi har till och med använt slutsatserna från den rapport om Stockholmsvården som Göran Stiernstedt skrev på uppdrag av S.

Myt 16:

"Moderata vårdval och privatiseringar är dyrt."

Annica Strandhäll på Twitter 7/9-2017

Svar: Vårdvalet har lett till en mer tillgänglig vård, vilket i längden sparar såväl pengar som lidande.

Myt 17:

"I Stockholm finns gynmottagningar som ger läkarna bonus ju mer de skär i kvinnors kroppar."

Jonas Sjöstedt i sitt sommartal, Almedalen 2017

Svar: Expressens artikelserie rörde förståeligt upp känslor. Vi ser allvarligt på vårdgivare, såväl landstingsdrivna som privata, som bryter avtal och förtroenden. Efter landstingets egen granskning har nu Ultragyn tvingats betala tillbaka de ersättningar de fått för sina felaktiga fakturor. Vårdgivare som vill arbeta i landstinget ska sköta sig.

Myt 18:

"Barnen blir försökskaniner på NKS."

Erika Ullberg, SvD, 2017-07-25

Svar: Barnen är prioriterade på Astrid Lindgrens barnsjukhus. Under en kort tid drogs kapaciteten i barnsjukvården på Astrid Lindgrens barnsjukhus ner när den flyttade till NKS i höstas. Det har skapat köer, men de jobbas nu steg för steg bort genom målmedvetet arbete på sjukhuset och i samverkan med andra sjukhus och vårdgivare.

Myt nr 19:

"Den svällande notan för Nya Karolinska är ett bevis på vad som händer när privata företag får alltför stort inflytande."

Björn Elmbrandt i Dagens Arena, 2017-06-29

Svar: Avtalspriset för NKS ligger fast till år 2040. Däremot har landstinget lagt tilläggsbeställningar på bland annat fler vårdplatser och ett eget tillagningskök. Landstinget har dock stoppat alla tilläggsbeställningar av renoveringar som inte bedöms vara kritiska för patientsäkerheten, för att kunna konkurrensutsätta byggarbeten och pressa priserna.

Myt 20:

"I Stockholm skickar man födande kvinnor till Finland."

Expressens reporter KG Bergström under en pressträff 14/9-2017

Svar: Fel. Stockholm skickar inga födande utomlands. Uppsala har tvingats göra det i ett fåtal fall. Vi i Stockholm har fått hänvisa några kvinnor till våra grannlän, men i huvudsak kan stockholmammor föda i Stockholms län även sommartid. Det är t o m så att nio av tio inte bara fått föda i sitt län, utan till och med på den klinik de valt i första hand.

Röda landsting under press

**Nästan ett års kö till
magnetrontgen i Västernorrland**

Sveriges radio, 161111

| Sverige

**Första bilförlossningen sedan
BB-stängningen i Sollefteå**

Dagens Nyheter, 170224

**Jennifer, 10, bröt båda
armbågarna – fick vänta
22 timmar på operation**

Publicerad 8 sep 2017 kl 20.57

Expressen, 170908

SKÅNE 20 februari 2017 11:31

Personalbrist och för få vårdplatser bidrog till åtta dödsfall på skånska sjukhus förra året

Sydsvenskan, 170220

Allvarlig kritik mot styrning av vården

Skånska Dagbladet, 160419

Hård kritik mot sjukhus i Kalmar

Hallands Nyheter, 121010

Vill du veta mer eller har frågor om rapporten?

Kontakta Pernilla Ohlin Beji, politiskt sakkunnig (M): pernilla.ohlin-beji@sl.se
eller gå in på www.vardenisiffror.se, www.vantetider.se eller www.kolada.se

